

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2022

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 20 Ιουνίου 2022

08:00 – 11:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ **ΕΞΙ (6)** ΣΕΛΙΔΕΣ
ΚΑΙ **ΤΡΙΑ (3)** ΜΕΡΗ.
ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΘΟΥΝ **ΟΛΕΣ** ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ (3) ΜΕΡΩΝ.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» στο τετράδιο εξέτασής σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

α. Το Συνέδριο της Βιέννης πραγματοποιήθηκε το 1835.

ΛΑΘΟΣ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 17)

β. Τα φιλελεύθερα κινήματα τάσσονταν υπέρ της παλινόρθωσης του «παλαιού καθεστώτος» (ancien régime).

ΛΑΘΟΣ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 18)

γ. Ο Αθανάσιος Διάκος ήταν ο αρχηγός των επαναστατικών δυνάμεων στην Πελοπόννησο.

ΛΑΘΟΣ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 19-20)

δ. Η Βιομηχανική Επανάσταση ξεκίνησε από την Αγγλία.

ΣΩΣΤΟ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 23)

ε. Τον 19^ο αιώνα μία περιοχή εξάπλωσης των ιμπεριαλιστικών κρατών ήταν η Αφρική.

ΣΩΣΤΟ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 23-24)

στ. Κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων, οι Κύπριοι βοήθησαν την Ελλάδα και μέσω των εθνικών εράνων.

ΣΩΣΤΟ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 29)

ζ. Με τη Συνθήκη των Σεβρών η Κωνσταντινούπολη παραχωρήθηκε στην Ελλάδα.

ΛΑΘΟΣ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 34)

η. Με τη Συνθήκη της Λωζάνης η Ίμβρος και η Τένεδος παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα.

ΛΑΘΟΣ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 36)

θ. Στόχος της Κοινωνίας των Εθνών ήταν η διαφύλαξη της ειρήνης.

ΣΩΣΤΟ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 38)

ι. Το «Σχέδιο Μπαρμπάροσα» αφορούσε τη γερμανική εισβολή στην ΕΣΣΔ.

ΣΩΣΤΟ (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 47)

(10 x 1 = 10 μονάδες)

A2. Κάθε ένα από τα στοιχεία της Στήλης Α΄, αντιστοιχεί σε μια προσωπικότητα της Στήλης Β΄. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα, το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Δύο (2) προσωπικότητες της Στήλης Β΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Νιου Ντιλ (New Deal)	α. Ιωάννης Καποδίστριας
2. Οκτωβριανά	β. Όθωνας
3. Κίνημα «Εθνικής Άμυνας»	γ. Φραγκλίνος Ρούζβελτ
4. Επανάσταση 3 ^{ης} Σεπτεμβρίου	δ. Βλαδίμηρος Ίλιτς Ουλιάνωφ (Λένιν)
5. Πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας	ε. Ελευθέριος Βενιζέλος
	στ. Χάρι Τρούμαν
	ζ. Νικόδημος Μυλωνάς

(5 x 2 = 10 μονάδες)

1. – γ. (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 42)

2. – ζ. (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 43)

3. – ε. (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 32)

4. – β. (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 21)

5. – α. (βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατ., σ. 20)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου 1936

(ηγέτης του καθεστώτος, δύο [2] ομοιότητες και δύο [2] διαφορές σε σχέση με τα ολοκληρωτικά καθεστώτα του Μεσοπολέμου)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ηγέτης του καθεστώτος: Ιωάννης Μεταξάς (1μ.)

Ομοιότητες με τα σύγχρονά του ολοκληρωτικά καθεστώτα του Μεσοπολέμου:

- Ο αυταρχικός χαρακτήρας
- Η προπαγάνδα
- Η έξαρση του εθνικισμού
- Η λατρεία της νεότητας / Προσπάθεια προσεταιρισμού των νέων μέσω της ίδρυσης σχετικών οργανώσεων
- Η προσωπολατρία
- Εξωτερικά χαρακτηριστικά (π.χ. ρωμαϊκός χαιρετισμός)
- Η αστυνόμευση / Οι διώξεις των αντιφρονούντων
- Η προσπάθεια όλων των ολοκληρωτικών καθεστώτων, μέσω της κοινωνικής πολιτικής τους, να αποκτήσουν λαϊκό έρεισμα / να κερδίσουν την υποστήριξη του λαού.
- Χρησιμοποιήθηκε η κοινωνική αναταραχή για την άνοδο και την εδραίωση των καθεστώτων.

(2 ομοιότητες x 1μ.= 2μ.)

Διαφορές από τα ολοκληρωτικά καθεστώτα του Μεσοπολέμου:

- Ο διαφορετικός προσανατολισμός του στην εξωτερική πολιτική
 - Η πολιτική της μη ανάμειξης στη διαμάχη των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων
 - Η φιλική στάση προς την Αγγλία
 - Η ανάδειξη της Ελλάδας ως παράγοντα σταθερότητας στην περιοχή
- Η απουσία αναθεωρητικής πολιτικής
- Η ηπιότερη στάση απέναντι στους πολίτες
- Η απουσία κόμματος που τον στήριζε.
- Η απουσία λαϊκής υποστήριξης / λαϊκού ερείσματος...

(2 διαφορές x 1μ.= 2μ.)

Α.Π. Γ΄ Λυκείου, σσ.41-42

β. «Τελική Λύση»

(χρονικό πλαίσιο, στόχος, δύο [2] τρόποι υλοποίησης)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Χρονική τοποθέτηση

1933-1945 / 1941-1945 / Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1μ.)

Στόχος

Η εξόντωση των Εβραίων / Η γενοκτονία των Εβραίων (2μ.)

Τρόποι εφαρμογής

- Φυσική εξόντωση σε γκέτο ή στρατόπεδα συγκέντρωσης
- Μαζικές εκτελέσεις
- Στρατόπεδα εξόντωσης
- Χρήση δηλητηριωδών αερίων

(2 x 1μ.= 2μ.)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 42

γ. Ψήφισμα 186 του Συμβουλίου Ασφαλείας
(χρονολογία, τρεις [3] πρόνοιες)

(3 x 5 = 15 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Χρονολογία: 1964

(1μ.)

Πρόνοιες:

- Αναγνώριζε την κυρίαρχη Δημοκρατία της Κύπρου και τη νόμιμη κυβέρνησή της.

(2 μονάδα)

Δύο από τα πιο κάτω:

- Η Κυπριακή Δημοκρατία είχε την ευθύνη της διατήρησης και της επαναφοράς του νόμου και της τάξης
- Αποφασίστηκε η αποστολή στην Κύπρο ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ.
- Αποφασίστηκε ο διορισμός, από το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού, ενός μεσολαβητή για την προώθηση ειρηνικής επίλυσης του κυπριακού προβλήματος, σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

(2 σημεία x 1μ.)

B2. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων, να παρουσιάσετε τη σχέση του Κριμαϊκού Πολέμου με το «Ανατολικό Ζήτημα», το αποτέλεσμα του πολέμου και τρεις (3) πρόνοιες της συνθήκης που υπογράφηκε στο τέλος του. Στη συνέχεια, να αναφέρετε ένα μεταγενέστερο ιστορικό γεγονός, μέσα από το οποίο διαφαίνεται η γεωπολιτική σημασία του Εύξεινου Πόντου. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

**Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων, ουδέτερη θάλασσα,
εκβολές του Δούναβη, Παραδουνάβιες Ηγεμονίες**

(15 μονάδες)

Σημείωση: Υπέρβαση του ορίου λέξεων πέραν του 10% = αφαίρεση 1 μον.

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή

- Αναφορά στην αφορμή/ στα αίτια / στα γεγονότα του πολέμου
- Αναφορά στις εξελίξεις στο Ανατολικό Ζήτημα πριν τον Κριμαϊκό Πόλεμο
- Αναφορά στην παρακμή/συρρίκνωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- Αναφορά στη σημασία του Κριμαϊκού Πολέμου

(1,5 μονάδες)

[Εάν ο Πρόλογος δεν διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο, αφαιρείται 0,5]

Ζητούμενα

Σύνδεση Κριμαϊκού Πολέμου με Ανατολικό Ζήτημα

Ανταγωνισμός ανάμεσα στη Ρωσία και τη Βρετανία και Γαλλία για τον έλεγχο των Στενών του Βοσπόρου και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας εν γένει, την περίοδο παρακμής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (2μ.)

Αποτέλεσμα του Κριμαϊκού Πολέμου

Ήττα της Ρωσίας

(1μ.)

Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων

- Η Πύλη εξασφάλισε το δικαίωμα συμμετοχής της στο σύστημα ασφάλειας των ευρωπαϊκών μεγάλων δυνάμεων (Concert of Europe)
- Ο Εύξεινος Πόντος κατέστη ουδέτερη θάλασσα, απαλλαγμένη από πολεμικά πλοία.
- Οι εκβολές του Δούναβη δόθηκαν ξανά στην Πύλη.
- Επιβεβαιώθηκε η αυτονομία των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών υπό την προστασία των μεγάλων δυνάμεων.

(3x2μ.=6μ.)

Ιστορικό παράδειγμα και σύνδεση με τον Εύξεινο Πόντο

- Το ζήτημα του ελέγχου των Στενών στις αρχές του 20^{ου} αιώνα
- Μάχη της Καλλίπολης (Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος)
- Η πρόταση για ίδρυση Ποντοαρμενικού κράτους
- Εισβολή δυτικών στην Ρωσία το 1919
- Η προσπάθεια των συμμάχων να ελέγξουν την Κωνσταντινούπολη με τη Συνθήκη των Σεβρών
- Προέλαση του Χίτλερ στην ΕΣΣΔ 1941
- Η προσάρτηση της Κριμαίας το 2014

(1 ιστορικό παράδειγμα x 3μ.=3μ.)

Εάν απουσιάζει η σύνδεση με τον Εύξεινο Πόντο, παίρνει 1μ.

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα

- Σύνοψη / συμπέρασμα για τη σημασία του Κριμαϊκού Πολέμου / της συγκεκριμένης περιοχής

(1 θέμα x 1,5 μονάδα = 1,5 μονάδα)

[Εάν ο Επίλογος δεν διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο, αφαιρείται 0,5.]

Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατεύθυνσης, σελ. 15

B3. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων να παρουσιάσετε τις αντίπαλες πολιτικές δυνάμεις που συγκρούστηκαν στον ελληνικό εμφύλιο, το αποτέλεσμα, όπως επίσης και τρεις (3) επιπτώσεις που είχε ο εμφύλιος πόλεμος για την Ελλάδα. Ποια επίπτωση ήταν, κατά τη γνώμη σας, η πιο σημαντική; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(15 μονάδες)

Σημείωση: Υπέρβαση του ορίου λέξεων πέραν του 10% = αφαίρεση 1 μον.

Σύντομος Πρόλογος - Εισαγωγή

- Σύντομη αναφορά στον Ψυχρό Πόλεμο που ξέσπασε σε όλο τον κόσμο, αμέσως μετά το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου.
- Δύο στρατόπεδα Ανατολικό - Δυτικό.
- Σφαίρες επιρροής
- Ή άλλος συναφής πρόλογος

(μονάδες 1,5)

Κύριο Μέρος

Αναφορά στις πολιτικές δυνάμεις που συγκρούστηκαν:

- Οι φιλοδυτικές δυνάμεις του Κέντρου και της Δεξιάς **(0,5 μ.)** με κυρίους εκπροσώπους το Κόμμα των Φιλελευθέρων και το Λαϊκό Κόμμα **(0,5 μ.)**
- Οι (φιλοσοβιετικές) δυνάμεις **(0,5 μ.)** με κύριο εκπρόσωπο το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας Κ.Κ.Ε. **(0,5 μ.)**

Επικρατούν οι φιλοδυτικές δυνάμεις το καλοκαίρι του 1949 **(0,5μ.)**. Το Κ.Κ.Ε. τίθεται εκτός νόμου το Δεκέμβριο του 1947 μέχρι το 1974 **(0,5μ.)**.

Επιπτώσεις για την Ελλάδα:

- Μεγάλος αριθμός θυμάτων
- Τεράστιο πρόβλημα ανασυγκρότησης
- Υλικές καταστροφές
- Διάψευση προσδοκιών για κοινωνική δικαιοσύνη που επαγγέλθηκαν όλες ανεξαιρέτως οι αντιστασιακές οργανώσεις (δεξιές και αριστερές)
- Βαθιά ψυχολογικά τραύματα στην ελληνική κοινωνία
- Πολιτικός διχασμός / Διώξεις / Η φυγή πολιτών προς τις χώρες του ανατολικού μπλοκ
- Πολιτική εξάρτηση της χώρας από ξένες δυνάμεις / Η εμπλοκή των ξένων δυνάμεων στο εσωτερικό της χώρας
- Καχεκτική δημοκρατία

(3 σημεία x 2μ.=6μ.)

Προσωπική άποψη:

Η πιο σημαντική συνέπεια κατά την κρίση μου ήταν π.χ. ο πολιτικός διχασμός γιατί αυτό είχε ως αντίκτυπο στις μετέπειτα πολιτικές εξελίξεις της χώρας.

Οποιαδήποτε άποψη γίνεται δεκτή εφ' όσον τεκμηριώνεται ιστορικά.

Τεκμηρίωση: 3μ.

Επίλογος

- Συμπέρασμα / Σύνοψη: Ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος ήταν το πρώτο πεδίο ένοπλης σύγκρουσης του Ψυχρού Πολέμου. Ο κόσμος έμπαινε σε ένα νέο πεδίο ένοπλης αντιπαράθεσης με ανυπολόγιστες συνέπειες για την ανθρωπότητα.
- Ή άλλος συναφής επίλογος

(μονάδες 1,5)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατεύθυνσης, σελ. 46

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν.

Γ1.

(11 μονάδες)

Χάρτης 1: Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου
(Μάρτιος 1878)

Χάρτης 2: Συνέδριο / Συνθήκη του Βερολίνου (Ιούνιος / Ιούλιος 1878)

Παράθεμα Ι

«Οποιαδήποτε αξιολόγηση της Συνθήκης του Βερολίνου εξαρτάται σε τελική ανάλυση από τις απόψεις καθενός. [...] Πράγματι, η Συνθήκη του Βερολίνου ήταν μια εντυπωσιακή νίκη για τη Βρετανία. Η Ρωσία είχε διεξαγάγει ένα δαπανηρό πόλεμο, αλλά οι άλλες Δυνάμεις είχαν καρπωθεί τα μεγαλύτερα οφέλη. Η Βρετανία τώρα είχε οχυρωθεί στην Κύπρο και η Αυστρία στη Βοσνία, την Ερζεγοβίνη και το Σαντζάκι. Η Βουλγαρία είχε περιοριστεί και το μεγαλύτερο μέρος της ευρωπαϊκής Τουρκίας είχε διατηρηθεί. Η Ρωσία φυσικά αισθανόταν ταπεινωμένη κι αγανακτισμένη [...].

[...]

Εάν θεωρήσει κανείς τη συνθήκη ειρήνης από τη βαλκανική οπτική γωνία, τότε θα πρέπει να τονίσουμε το γεγονός ότι αγνοήθηκαν παντελώς οποιαδήποτε εθνοτικά ή εθνικιστικά θέματα. Ο Ντισραέλι* από την αρχή είχε ξεκαθαρίσει ότι αυτό που τον ενδιέφερε ήταν να αναχαιτιστεί η Ρωσία, και όχι, όπως το έθεσε, να δημιουργηθούν «ιδανικές συνθήκες για τους Χριστιανούς της Τουρκίας». Το αποτέλεσμα ήταν ότι όλοι οι βαλκανικοί λαοί έμειναν εξαιρετικά δυσαρεστημένοι. Οι Βούλγαροι αισθάνονταν πικρία για το διαμελισμό της χώρας τους, οι Σέρβοι για την εισβολή της Αυστρίας στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, οι Ρουμάνοι για την απώλεια της Νότιας Βεσσαραβίας, και οι Έλληνες εξαιτίας της αποτυχίας τους να λάβουν οποιαδήποτε εδαφική αποζημίωση. **Η κατάσταση ήταν ιδιαίτερα δυσάρεστη, διότι προκαλούσε διχόνοια και συγκρούσεις μεταξύ των βαλκανικών λαών».**

Λ. Σ. Σταυριανός, *Τα Βαλκάνια μετά το 1453*, μετάφραση Ελένη Δελιβάνη, Θεσσαλονίκη 2007, σσ. 782-783.

* Ντισραέλι: Βρετανός πρωθυπουργός

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές (χάρτες 1 και 2, παράθεμα Ι) και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Να καταγράψετε δύο (2) εδαφικές αναπροσαρμογές που παρατηρούνται από τον Χάρτη 1 στον Χάρτη 2, σε σχέση με τις επιδιώξεις Ελλήνων και Βουλγάρων. (μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Εδαφικές αναπροσαρμογές:

Χάρτης Ι: Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου:

- Η Βουλγαρία προσαρτά τη Μακεδονία / τη Θράκη και ιδρύεται η Μεγάλη Βουλγαρία του Αγίου Στεφάνου εις βάρος των υπολοίπων εθνοτήτων. Διακαής πόθος η εδαφική έξοδος προς το Αιγαίο και η κατάληψη της Θεσσαλονίκης (1μ.).
- Η Ελλάδα βλέπει να χάνει Μακεδονία και Θράκη (1μ.).

Χάρτης ΙΙ: Συνέδριο του Βερολίνου (1878):

- Η συρρίκνωση και ο διαμελισμός της Βουλγαρίας (1μ.).
- Η Ελλάδα βλέπει να χάνει η Βουλγαρία εδάφη που η ίδια διεκδικεί (1μ.).

- β. Να εξηγήσετε πώς επηρεάστηκαν τα γεωπολιτικά συμφέροντα της Βρετανίας και της Ρωσίας από τις αποφάσεις του Συνεδρίου του Βερολίνου.

(μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Μεγάλες Δυνάμεις:

- Η Βρετανία κατόρθωσε να πάρει την Κύπρο και να περιορίσει τη Ρωσία.
- Η Ρωσία ταπεινώνεται από την απώλεια των ερεισμάτων της / τη Βουλγαρία στην περιοχή.

(2 σημεία x 2μ.= 4μ.)

- γ. «Η κατάσταση ήταν ιδιαίτερα δυσάρεστη, διότι προκαλούσε διχόνοια και συγκρούσεις μεταξύ των βαλκανικών λαών».

Να παρουσιάσετε μία ενδοβαλκανική σύγκρουση της πρώτης δεκαετίας του 20^{ού} αιώνα που επαληθεύει την πιο πάνω θέση και να εξηγήσετε πώς το γεγονός αυτό συνδέεται με τις αναπροσαρμογές που εμφανίζονται στους χάρτες.

(μονάδες 3)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ο Μακεδονικός Αγώνας (1904-1908)

(1μ.)

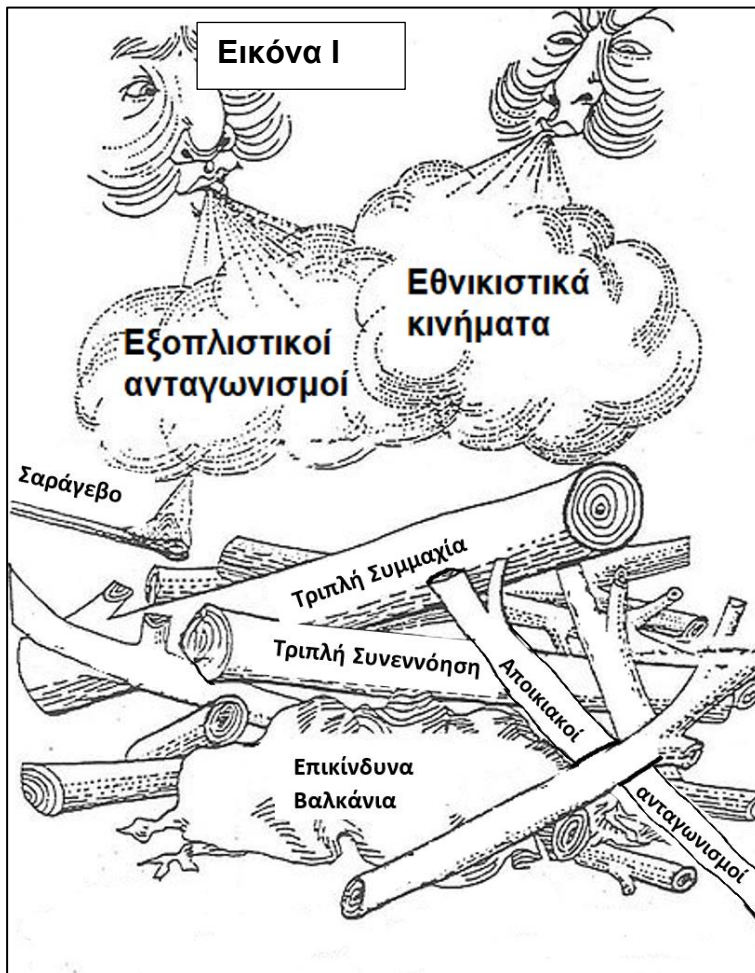
- Συσχετισμός με τη *Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου* και το όραμα της «Μεγάλης Βουλγαρίας»
- Τα αλληλοσυγκρουόμενα εθνικά συμφέροντα των βαλκανικών λαών
- Οι διεκδικήσεις της Ελλάδας και των Βουλγάρων
- Οι δύο φάσεις διακοπής του Αγώνα (1908 Κίνημα των Νεοτούρκων)

(1 σημείο x 2μ. = 2μ.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ' Λυκείου Κατεύθυνσης, σελ. 26-27

Γ2.

(12 μονάδες)

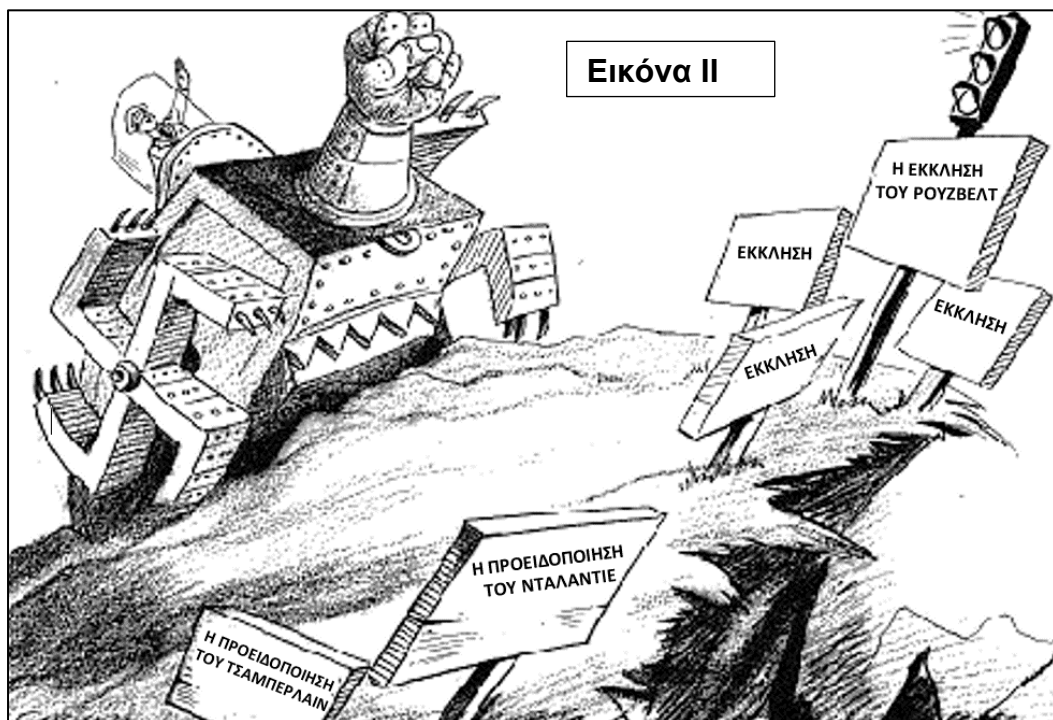

Πηγή:

<https://images.app.goo.gl/jYoTv3LFZwfsc14HA>

<https://www.johndclare.net/RoadtoWWII7a.htm>

Το σκίτσο φιλοτέχνησε ο Βρετανός σκίτσογράφος Sidney 'George' Strube.

Αφού μελετήσετε τις εικόνες I και II και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να περιγράψετε τις εικόνες I και II (σκηνικό, φιγούρες/πρόσωπα, αντικείμενα) και να εξηγήσετε με ποιο ιστορικό γεγονός συνδέεται η κάθε μία.

(μονάδες 8)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Περιγραφή σκίτσου I:

- Δύο πρόσωπα που φυσούν σε μια στοίβα από καυσόξυλα
- Στον αέρα που φυσούν αναγράφονται οι όροι «εξοπλιστικοί ανταγωνισμοί» και «Εθνικιστικά κινήματα»
- Αναμμένο σπίρτο με την αναγραφή «Σαράγεβο»
- Στοίβα με καυσόξυλα στην οποία αναγράφονται οι όροι «Τριπλή Συμμαχία», «Τριπλή Συνεννόηση», «αποικιακοί ανταγωνισμοί», «επικίνδυνα Βαλκάνια»

(3 σημεία x 1μ.=3μ)

Ιστορικό γεγονός: Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

(1μ.)

Περιγραφή σκίτσου II:

- Άρμα μάχης με ερπύστριες σε σχήμα αγκυλωτού σταυρού
- Μπροστά στο άρμα υπάρχει σιδερένια γροθιά.
- Το άρμα κατευθύνεται προς τον γκρεμό.
- Υπάρχει ένας φωτεινός σηματοδότης που το προειδοποιεί να σταματήσει.
- Το οδηγεί ο Αδόλφος Χίτλερ / στρατιωτικός που προβαίνει σε ρωμαϊκό χαιρετισμό.
- Υπάρχει προειδοποιητικές πινακίδες / σημάνσεις / εκκλήσεις από δυτικούς ηγέτες.

(3 σημεία x 1μ.=3μ)

Ιστορικό γεγονός: Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

(1μ.)

β. Να παρουσιάσετε δύο (2) ομοιότητες και δύο (2) διαφορές των συνθηκών που οδήγησαν στα δύο πιο πάνω ιστορικά γεγονότα.

(μονάδες 4)

Ομοιότητες:

- Ο (εθνικός, οικονομικός, πολιτικός και στρατιωτικός) ανταγωνισμός των ευρωπαϊκών δυνάμεων
- Οι κοινοί στρατιωτικοί συνασπισμοί / Οι συμμαχίες
- Έξαρση του εθνικισμού
- Εξοπλιστικοί ανταγωνισμοί

(2 σημεία x 1μ.=2μ.)

Διαφορές:

- Οι αξιώσεις της Γερμανίας: Ο αναθεωρητισμός μετά τη Συνθήκη των Βερσαλλιών
- Η διαφορετική αντιμετώπιση της έννοιας του πολέμου από την κοινωνία (το παράδειγμα του *Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου* και η επίγνωση των καταστροφικών συνεπειών ενός νέου Παγκόσμιου Πολέμου)
- Η γένεση του ναζισμού και του φασισμού
- Η οικονομική κατάσταση στις παραμονές των δύο πολέμων (π.χ. Κραχ 1929)

(2 σημεία x 1μ.=2μ.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατεύθυνσης, σελ. 45

Γ3.

(12 μονάδες)

«Εάν υπάρχει μια μοναδική στιγμή που αποτύπωσε καλύτερα το υστερόγραφο της μεταβίβασης της εξουσίας στις 16 Αυγούστου του 1960, δεν είναι άλλη από τη στιγμή που τα δυο πλοία αντάμωναν στο λιμάνι της Αμμοχώστου. Καθώς το HMS *Chichester* έβγαινε στα ανοικτά παίρνοντας τον τελευταίο Κυβερνήτη της Κύπρου πίσω στη Βρετανία, το τουρκικό φορτηγό πλοίο *Enge* (Αιγαίο), το οποίο είχε ναυλωθεί εσπευσμένα, γλιστρούσε ανάμεσα στις σκιές που έριχναν τα ενετικά τείχη πάνω στα νερά του λιμανιού, φέρνοντας στην Κύπρο την τουρκική στρατιωτική δύναμη, όπως προέβλεπε η Συνθήκη Συμμαχίας. Το *Enge* είχε ανυψώσει την κίτρινη και λευκή σημαία της νεοσύστατης Δημοκρατίας, τη μοναδική που μπορούσε να δει κάποιος να κυματίζει. Το πλήθος των Τουρκοκυπρίων που περίμενε στην προκυμαία κουνούσε την κόκκινη τουρκική σημαία με το μισοφέγγαρο και το αστέρι. Η σκηνή αντανάκλασε την αμφίδρομη σημασία που είχε η Τουρκία για τους Τουρκοκύπριους, αλλά και οι Τουρκοκύπριοι για την Τουρκία. [...] Κανένας Ελληνοκύπριος δεν ήταν εκεί για να βγάλει τέτοια συμπεράσματα. Ο ελληνοκυπριακός ενθουσιασμός εκφραζόταν με την επικράτηση της γαλανόλευκης στο αεροδρόμιο της Λευκωσίας, όπου οι αγωνιστές της ΕΟΚΑ επέστρεφαν θριαμβευτές στην πατρίδα».

Diana Markides, *Κύπρος 1957-1963*, μετάφραση Ελένη Ιερείδου Μόλλισον, Αθήνα 2009, σσ. 212-213.

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

α. Η πιο πάνω πηγή είναι πρωτογενής ή δευτερογενής; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδα 2)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η πιο πάνω πηγή είναι δευτερογενής (1μ.), διότι αναφέρεται σε γεγονότα μιας προγενέστερης εποχής («Κύπρος 1957-1963») και τα οποία ο/η συγγραφέας ερμηνεύει/καταγράφει και παρουσιάζει σε ύστερο χρόνο (2009/μετάφραση) (1μ.).

β. Η Συνθήκη Συμμαχίας προέβλεπε την εγκατάσταση δύο στρατιωτικών δυνάμεων στην Κύπρο. Να αναφέρετε ποιες ήταν αυτές.

(μονάδες 2)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Τουρκική Δύναμη Κύπρου (ΤΟΥΡ.ΔΥ.Κ)
- Ελληνική Δύναμη Κύπρου (ΕΛ.ΔΥ.Κ)

(2 σημεία x 1μ.=2μ.)

γ. Η Συνθήκη Συμμαχίας ήταν ένα από τα κείμενα που υπογράφηκαν τον Φεβρουάριο του 1959 στο πλαίσιο των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου. Να αναφέρετε άλλα δύο (2) κείμενα που υπογράφηκαν στο πλαίσιο των ίδιων συμφωνιών.

(μονάδες 2)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Τα άλλα τρία κείμενα ήταν:

- Βασικά άρθρα του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας
- Η Συνθήκη Εγγύησης μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας, Μεγάλης Βρετανίας και της Κυπριακής Δημοκρατίας
- Συμφωνία Κυρίων

(2 σημεία x 1μ.=2μ.)

δ. Να περιγράψετε και να ερμηνεύσετε τις αντιδράσεις των Τουρκοκυπρίων και των Ελληνοκυπρίων κατά την αποχώρηση του τελευταίου Κυβερνήτη της Κύπρου, όπως παρουσιάζονται στο παράθεμα.

(μονάδες 6)

Περιγραφή

Οι Τουρκοκύπριοι: Πλήθος κυμάτιζε την τουρκική σημαία στην προκυμαία υποδεχόμενο το τουρκικό πλοίο που μετέφερε την τουρκική δύναμη. (1μ.)

Οι Ελληνοκύπριοι: Συγκεντρωμένοι στο αεροδρόμιο (Λευκωσίας) με τη γαλανόλευκη για να υποδεχτούν τους αγωνιστές της ΕΟΚΑ ως θριαμβευτές. (1μ.)

Ερμηνεία (ενδεικτική):

- Και οι δύο κοινότητες παραμένουν προσηλωμένες στα εθνικά τους σύμβολα.
- Οι πανηγυρισμοί των δύο κοινοτήτων αποδεικνύουν την προσήλωσή τους στα εθνικά κέντρα και το αίσθημα ασφάλειας που απέρρευε από αυτό.
- Απουσία εξ αρχής μιας κοινής συμπόρευσης και συναντίληψης για το νέο Κράτος.

(2 σημεία x 2μ.=4μ.)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ